

MELITA GARVAS - KAJ O NJEJ IN NJENEM USTVARJANJU PVEDO DRUGI

- **Bibliotekarka in slavistka Marija Samec o Meliti in njeni pesniški zbirki *Danes name dežuje svetloba*:**

“Melito Garvas poznam še iz Srednje šole Josipa Jurčiča Ivančna Gorica. Njena generacija je bila izjemna. Slikali so, pesnili, pisali, oblikovali šolski časopis, nastopali, organizirali literarna srečanja, razstave. Melita je izstopala po organizacijskih sposobnostih, svojih pesmih in slikah z nenavadnimi barvami in motivi. Pogosto je bila zamišljena, resna, zatopljena v nek svoj svet, ustvarjalni svet, kamor se je zatekala tudi tedaj, ko je imela takšne ali drugačne težave. Kateri mlad človek jih pa nima? Ustvarjalni ljudje jih rešujejo na svoj način, skozi podobe, barve, besede.

Pred leti je na oder postavila svoje dramsko delo, ki sem si ga z zanimanjem ogledala in ugotovila, da avtorica obvlada dramatičnost, dialoge, človeška čustva. Dolgo pa sem čakala na njeno pesniško zbirko. In zdaj je pred menoj njena pesniška bera.

Na začetku zbirke so kratke pesmi, skoraj haikuji: »Srečnica ... danes name dežuje SVETLOBA ... Bog si je vzel čas zame«. In sreča res sije iz vsakega njenega verza: kaplje se smehljajo, sonce vrača poljube, zvezde se preštevajo. V velikimi tiskani črkami piše besede, ki ji nekaj pomenijo: SVETLOBA, RADOST, MOLITEV, SREČANJA ... Vse okoli nje je obarvano, igrivo, nasmevano, srečno, počuti se »ljubljeni otrok veselja«.

Njene pesmi so napisane v svobodnem ritmu, vendar pa izstopajo mnogi pesniški elementi. Lepe so metafore: raznežene ribe, sviloprejke ognjišča, dan razdan, radost ugnezdi v mojih mislih ... Nekatere njene pesmi so postavljene v posebno obliko, carmen figuratum, torej zna slikati tudi z besedami.

Kot slikarka posebej močno občuti svetlobo, temo in barve: modro, zlato, rožnato, vijolično: »Vso temo ... sem poslala v veselje ... naj se obarva z mavrico«. Hrepeni po pravi iskreni ljubezni, je »pokrajina, ki se jo zorje z dobroto, dotikom in poštenostjo«.

Odlomki, vzetih iz tekstov za gledališke predstave in za otvoritve razstav, pripovedujejo isto zgodbo. Avtorica je ženska, ki išče ljubezen, veselje v življenju, išče svetlobo, barve in oblike, zahteva pa predanost in odkritosrčnost v odnosih, drobne pozornosti. »Veš, kaj imam pri tebi rada? ... Način, kako me gledaš.«

Iz Melitine poezije veje močna pozitivna naravnost. Človek se mora malo potruditi, pa se mu smehlja ves svet. S to svojo toplo besedo, verjamem, da bo našla pot do vsakega srca.«

Marija Samec

- **Kulturologinja Simona Zorko o Melitinem likovnem ustvarjanju:**

» Melitine slike so močne in intenzivne pa kljub temu krhke in ranljive. Prav taka je Melitina poezija. Subtilna, erotična, vesela in radostna. Nabita z življenjsko slo in energijo. Energetska polja v slikah zajeta v krožni obliki nas potegnejo v svoje vrtince, iz katerih pa se Melita v trenutni ustvarjalni praksi umesti v pravokotne robove okvirja. Melita nas preseneti tudi z novimi hladnejšimi zelenimi in modrimi barvami, ki jih kombinira nenavadno in jih oživlja s svojim ustaljenim barvnim repertoarjem. Pa vendarle navkljub ostrim robovom še vedno ohranja mehke spiralaste oblike in na njihovi podlagi tudi simbolno vračanje v domačo Višnjo Goro. Spirala, ki se postopno razvija iz krožnih vrtincev in sončnih planetov prejšnjih slik je simbol neskončnosti. O njej Slovar simbolov pravi, da »gre za odprt in optimističen motiv, ki ponazarja stalnost bitja vpričo bežnosti gibanja« Spirala v vseh kulturah simbolizira potovanje in s tem se navezujem na vsa Melitina Popotovanja v umetnosti ter ji želim še veliko različnih poti in srečnih povratkov v Višnjo Goro.«

Simona Zorko

Več na <https://www.mitatita.eu/v-delavnici>

Melita slika z besedami in pesni v barvah. Topla in intenzivna čustva, veselo občutenje teles, okušanje vsega, kar je vredno okusiti, voljna predaja in strastno sprejemanje ljubezni, vse se prepleta v čisto voljo do življenja, v radost bivanja. Nekje v ozadju se sliši La vie en rose, okus sladkega vina in vonj pomladi iz zaprašeneega kotička spomina privabi ljubimca iz nekega preteklega življenja...Joie de vivre se splete s trakom globoke iskrenosti in preproste odprtosti duše v nepozabno darilo življenja. Darilo pa se odpre z radostjo in hvaležnostjo in se ga naužije do obisti.

umetnostna zgodovinarica Darija Kovačič

Melitino likovno ustvarjanje je močno prepleteno s poetičnim ustvarjanjem, v zlato, sončno, tudi zdravilno kito, ju spleta magična beseda RADOST, ki jo prijatelji pri Meliti zaznavamo vsakodnevno. Melita je na ta način upornica. V času, ko močno razsaja kultura temine, si upa vstopiti z nasmehom in življenjem v dlaneh. Vidim jo kot novodobno trubadurko. Če trubadur ljubi, je njegova ljubezen po svojem bistvu radostna, čeprav je njena konkretna realizacija boleča. Radostna je že zgolj zaradi dejstva, da obstaja. Taka je tudi trubadurska poezija: slavljenje »Obstoja« z Melitine strani je prišlo med nas pravi čas, kajne.

bibliotekarka in slavistka Ksenija Medved

Ne bi bilo dostojno, če bi poklicni kritik presojal dela svojih prijateljev. Toliko bolj, če segajo korenine prijateljstva v prva šolska leta in so se iz otroštva razrasle v mladostniška in odrasla leta. Naše psihične strukture so se v dolgih letih prepletle, duhovne izmenjave poglobile in izčistile. Takšno prijateljstvo je potem močno kot le malo človeških reči – vseeno pa ne tako, kot je po svojem bistvu močna pesem. Stari narodi so vedeli, mi pa nekoliko pozabljamo, da je pesem ena najmočnejših stvari na svetu.

Temeljni značaj, ton in okus Melitinih pesmi se od najstniških let, ko je začela pisati, niso spremenili: ženska v plesu s stvarstvom, življenjska sila, azur, opoj, svetloba močnejša od teme sveta. Naj ostane tako.

prevajalka in kritičarka Majda Travnik Vode